

Байзан Ольга Михайлівна,
методист Державного навчального закладу
«Лісоводський професійний аграрний ліцей»,
olgabajzan@ukr.net

МЕТОДИЧНИЙ МІСТ **«ТЕХНОЛОГІЯ РОЗВИТКУ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ ТА** **САМОАКТУАЛІЗАЦІЯ УЧНІВ –ЛІДЕРІВ У СФЕРІ П(ПТ)О»**

Мета:

- вивчення та впровадження технології критичного мислення;
- реалізація принципу креативності в освітньому процесі;
- підвищення мотивації професійної діяльності;
- сприяння психологічній адаптації молодих педагогів до умов роботи у навчальному закладі;
- обмін думками і досвідом;
- поширення передового педагогічного досвіду роботи;
- формування авторитету випускника профтехосвіти, підвищення значимості самої системи.

Завдання:

- розвиток практичних навичок з проблем навчання й виховання;
- удосконалення педагогічної майстерності;
- знаходження оптимальних моделей поведінки в педагогічному середовищі;
- стимулювання креативності у виконанні поставлених завдань;
- відпрацювання педагогічного почерку та майстерності;
- розвиток навичок критичного мислення;
- формування високоморальних якостей людини майбутнього, яка зуміє жити в перенасиченому комунікаційному просторі і одночасно зможе залишатись людиною;
- організація тісної співпраці педагога та учня, коли педагог виконує функцію мотиватора і супроводжує проєкт, а основну роботу виконує учень самостійно.

Навчально-методичне забезпечення: мультимедійні презентації, відео ролик.

Учасники методичного мосту:

- члени методичної комісії суспільно-гуманітарних дисциплін, класних керівників;
- педагогічні працівники ліцею;
- голова учнівського самоврядування;
- учні-активісти.

Методичний міст проводиться на основі вивчення досвіду роботи методичної комісії суспільно-гуманітарних дисциплін, класних керівників щодо впровадження інноваційної педагогічної технології – технології критичного мислення у навчально – виховний процес.

Етапи проведення методичного мосту:

1. Дослідження.
2. Зустріч-портрет «Маю честь представити».
3. Засідання творчої групи у складі класних керівників та учнів - диспут «Ви за, чи проти?!»
4. Засідання методичної комісії суспільно-гуманітарних дисциплін, класних керівників.
5. Засідання педагогічної ради.
6. Практична конференція «Критично мислимо, діємо креативно».
7. Підсумковий монолог лідера учнівського активу «Відеоролик «4 Р лідера учнівського активу для майбутнього роботодавця»».

Критичне мислення – це мислення, яке не сприймає аргументів і висновків сліпо, скоріше, навпаки, – досліджує припущення, розпізнання, приховані цінності, оцінює наявні дані та висновки (Д. Мастерс).

Для критичного мислення характерна побудова логічних висновків, створення узгоджених між собою логічних моделей і прийняття обґрунтованих рішень того, щоб відхилити судження чи погодитись з ним.

1 етап - Дослідження

Проводять члени методичної комісії суспільно-гуманітарних дисциплін, класних керівників.

Суть дослідження:

- Вибрати кандидатуру успішного випускника ліцею.
- У чому успіх нашого випускника?
- Чи насправді це успіх?
- Якщо так, то які секрети цього успіху?

Інтерв'ю учнівського лідера з майстром в/н Стьопкіним А.О.:

1. Андрій Олександрович, колись у 1986 році ви вибрали СПТУ №40 у Лісоводах, щоб здобути професію зварника. Чому саме СПТУ №40 і чому саме зварювання металів?
2. Що згадується вам про роки навчання?
3. Навчальний заклад ви закінчили відмінно і згодом продовжили навчання у коледжі. Що вас мотивувало до цього: хотілось поєднати робітничі навички з педагогікою?
4. Любите і зварювання і підлітків? До чого ж все-таки більше лежить душа – виховувати чи працювати руками?
5. А от сумісництво. Ви можете заробити додатково, у вільний від основної роботи час?
6. Ви могли б поїхати на роботу за кордон і заробити значно більше, ніж Ваш заробіток?

7. Мені та моїм ровесникам здається, що двісті доларів зарплати в Україні – це надто мало для такого професіонала, як Ви?

8. Чи може професійний успіх сам по собі бути підставою, фундаментом щастя?

9. Які секрети Вашого успіху?

10. Наше спілкування якось само по собі породжує думку (зокрема, із Ваших слів), що сьогодні можна бути щасливим і успішним в Україні, не шукаючи заробітків і щастя у Європі. Ви, насправді, у цьому впевнені?

Інтерв'ю голови методичної комісії суспільно-гуманітарних дисциплін, класних керівників з майстром в/н Стьопкіним А.О.:

1. Ваш вибір професії дуже відповідає вашому характеру, ви мовчазний, врівноважений, спокійний. А от педагогіка – це великою мірою театр спілкування. Як ви суміщаєте це? Напрошується думка, що Вам апріорі простіше працювати з металом, тобто практично, своїми руками?..

2. Андрій Олександрович, Ви маєте авторську програму гуртка «Художнє кування». Ціль цієї програми – зацікавити ремеслом здобувачів освіти та допомогти їм освоїти мистецтво кування так, щоб у результаті занять у гуртку зробити власний дизайн-проект. Сучасні хлопці і дівчата в основному вільний час проводять у гаджетах. Чи є інтерес у підлітків до занять у гуртку, чи є прагнення зробити великий дизайн-проект?

3. Молоді важлива романтика. Так було. Добре, що сьогодні все-таки є в окремих ентузіазм мріяти, творити, досягати. У чому романтика зварювальної, ковальської справи? І чи є вона взагалі у цьому ремеслі?

Провівши інтерв'ю, записавши спогади однокласників, викладачів, зустрівшись з учнями Андрія Стьопкіна, учнівський лідер приготувалась до **виклику**.

2 етап – Зустріч-портрет «Маю честь представити»

Голова учнівського самоврядування презентує професійні та життєві здобутки Стьопкіна А. О. через власний аналіз інтерв'ю, бесіду з його родиною, його колегами по роботі, учнями та друзями.

На даному дійстві були присутні учні ліцею, колишні випускники – учні Стьопкіна А. О., його дружина, дві донечки, інженерно-педагогічні працівники ліцею.

Зустріч була представлена у вигляді щирої розмови, гарних спогадів, роздумів уголос, коментарів фактів та подій, теплих побажань.

Звучала задушевна поезія, серця присутніх були схвильовані зворушливими мотивами українських пісень.

Ніхто не залишився байдужим до почутого та побаченого, зустріч проходила у нетрадиційній формі.

Із розповідей дружини та дочок вималювався портрет Андрія Олександровича, як гарного чоловіка, дбайливого, уважного батька, який з вигляду здається строгим, а насправді має ніжне серце та вразливу душу.

– Мріяв про сина, так хотілося передати своє ремесло, свої вміння йому, а доля подарувала двох донечок. Зате старша порадувала онуком – і тепер Андрій Олександрович впевнений, що справа його життя обов'язково буде продовжена.

– Маленького онука часто можна побачити біля дідуса із захисною маскою та електродом у рученятах. Не раз дідусь у вільний від роботи час носить онука на руках у зварювальній майстерні та у майстерні ковальської справи і розповідає про мистецтво зварювання та ковальське ремесло...- «Я мрію, щоб мій онук продовжив мою справу, а якщо ні, то хоч би мав уявлення чим займався його дідусь у житті. Я так хочу його навчити моєї справи, бо талант зварника, коваля мені даний, певно, Богом. Я іноді думаю: «Мене окремим речам мого ремесла не вчили, а звідкись я це знаю. Мені ніби хтось нашіптує зверху як це має бути, як це зробити: пробую – і виходить».

Дружина пригадувала, що за 18 років спільного життя різне було. Але що залишилось незмінним – то любов її чоловіка до своєї професії. Інколи трішки сердилась, що чоловік так багато часу приділяє роботі, але завжди відносились з розумінням, бо бачила, як для нього це важливо, як він любить свою роботу, тому не протестувала, а намагалась підтримати і допомогти. – «Сьогодні, коли за плечима солідний стаж спільного життя – я щаслива, що саме так чинила, бо мій чоловік – успішний, і відомий висококваліфікований майстер своєї справи не тільки у Лісоводах. У нас в гостях часто бувають учні – випускники Андрія Олександровича, які працюють у різних куточках України і світу. Вони дякують своєму майстру за те, чого їх навчив. Я бачу як він світиться у такі моменти – і я щаслива за нього. Своєю працею він щасливий, а це найголовніше».

Колишні наставники, тепер – колеги Андрія Олександровича, згадували про його учнівські роки, тоді – у Лісоводському ПТУ №40: був дуже здібним, все схвачував нальоту, з електродом у руці ніби народився, ніколи не пропускав заняття, міг виконати завдання різної складності на відмінно, вчився із задоволенням. Був старостою групи, гарним спортсменом, активним учасником всіх училищних заходів. Спокійний, виважений, терплячий, допитливий, поміркований, самодостатній, відповідальний, вимогливий до себе та до інших, – таким був, таким є і тепер. – «На роботу у ліцей я прийшов не відразу. Так склалось. – Цьому передувала робота на плодоконсервному заводі у селі Лісоводи. Але виконувати зварювальні операції – це одне, а навчати цьому мистецтву – це інша справа.

Я так мріяв навчати учнів. І доля мені усміхнулась. – У 2005 році я прийшов на роботу у моє рідне училище. Донині я працюю тут, і не пожалкував про це жодного разу, бо впевнений, – я на своєму місці, і моя робота приносить мені велике задоволення. Я переповнююсь щастям, коли бачу успіх моїх учнів, їх майстерність. Інколи мені навіть не віриться, що окремі ковані вироби зроблені руками моїх учнів – гуртківців – настільки вишукано і красиво».

Теплі слова подяки в адресу Андрія Олександровича звучали з уст колишніх учнів, які стали вже знаними фахівцями: «Не тільки навчив ремеслу, але привив велику любов до професії. Зірочки, які вилітають із-під електрода – це пісня-зорепад, яка ллється із серця, коли виконуєш певну зварювальну операцію», – сказав один із випускників.

Теперішні вихованці із захопленням слухали історії-спогади із життя колишніх учнів Андрія Олександровича, із гордістю подивлялися на свого майстра виробничого навчання, бо теж були впевнені, що їм неабияк

поталанило, що потрапили саме до нього вчитись ремеслу. – Він не тільки великий професіонал, але ще й справжній педагог, який вміє і знає, як заглянути в душу кожного з них. Він може допомогти у будь-якій життєвій ситуації. Так просто і легко з ним як у навчанні, так і в простій розмові. Можна запитати про все, говорити на різні теми – все він знає, все вміє – іноді дивно, що так буває...

Було переглянуто слайди із фотографіями, починаючи з дитячих років Андрія Олександровича і до сьогоднішнього часу, – це вдало доповнювало портрет педагога.

Крок за кроком відображалось його професійне зростання: проведено безліч уроків виробничого навчання, майстер-класів, разом із гуртківцями виготовлено безліч кованих виробів, які прикрашають рідний ліцей, участь у різних конкурсах, чисельні подяки та нагороди – це далеко не весь перелік здобутків, які досягнув Андрій Олександрович на своїй професійній ниві. Найцінніше у його професійній кар'єрі, за його словами: – «Це мої учні. Без них я не уявляю себе, своєї роботи, це частина мого життя, мого успіху, мого щастя».

3 етап – Засідання творчої групи у складі класних керівників та учнів – диспут «Ви за, чи проти?!»

У ліцеї була створена творча група з класних керівників та учнів-активістів, на засіданні якої проводилась робота з інформацією (осмислення).

Інформація обговорювалась за такою схемою:

- усвідомлення проблеми, діалектичний зв'язок між суперечностями;
- доведення – добрати, прийняти відповідні та несуперечливі докази;
- знаходження контраргументів;
- підмічення фактів, що суперечить вашій думці;
- обґрунтування.

Підсумком роботи засідання творчої групи був **диспут «Ви за, чи проти?!»**

Питання диспуту:

- Щастя та професіоналізм... Що є основною підставою для цього, гроші, чи моральне задоволення?
- Українські проблеми та соціальна реалізація молоді.
- Європа, світ, чи Україна?..

4 етап – засідання методичної комісії суспільно-гуманітарних дисциплін, класних керівників.

Протокол засідання методичної комісії суспільно-гуманітарних дисциплін, класних керівників ДНЗ «Лісоводський ПАЛ»

від « ____ » _____ року

Присутні: члени методичної комісії; методистка ліцею; заступник директора з навчально-виховної роботи; директор ліцею.

Порядок денний:

Розгляд та обговорення досвіду роботи членів методичної комісії суспільно-гуманітарних дисциплін, класних керівників з питання впровадження технології розвитку критичного мислення у навчально-виховний процес ліцею.

Слухали: голову методичної комісії суспільно-гуманітарних дисциплін, класних керівників, яка ознайомила присутніх із досвідом роботи членів методичної комісії щодо впровадження у навчально-виховний процес інноваційної педагогічної технології – технології розвитку критичного мислення: підґрунтям до впровадження саме цієї технології став аргумент нерозуміння учнями самого поняття критичного мислення, його цінності та дієвості. Тому впровадження технології розвитку критичного мислення стало своєрідним експериментом, який би зумів переорієнтувати позицію, розуміння багатьох підлітків цього поняття.

Було вибрано ученицю-лідера, яка була впевнена, що критичне мислення – це не що інше, як мислення, яке містить у собі критику. Перед нею було поставлене завдання – вивчити, що таке критичне мислення. Була поставлена мета – доказати учениці, що критичне мислення – це глибокий аналіз, порівняння, вивчення, дослідження. Вона повинна була продемонструвати практично свої дії, щодо розвитку у собі критичного мислення. Із завданням учениця блискуче справилась – дослідила професійний шлях колишнього учня, а сьогодні майстра в/н навчання ліцею – Стюпкіна А.О. – провела з ним інтерв'ю, творчу зустріч з ліцеїстами, зібрала спогади колишніх його однокласників, поцікавилась думкою учнів Андрія Олександровича. Всю цю інформацію було узагальнено, обговорено і учениця-лідер зуміла дійти до висновку із дослідження, яке провела, про особисті мрії та цілі, про розуміння, що таке успіх та моральні цінності у сучасному світі. Як не дивно, проведена робота переконала її, що успіх – не обов'язково велика заробітна плата, а, насамперед, правильно обрана до душі професія, яка приносить моральне задоволення. Приклад проведеної роботи педагогів та учнівського лідера є яскравим доказом того, що технологія розвитку критичного мислення дає можливість здобувачам освіти навчитися самореалізуватися в сучасному світі, виробити в собі ті моральні якості, які так важливі для молодої людини, яка повинна вміти вистояти в сучасному світі, зуміти заявити про себе, а найголовніше, – навчитися бути щасливою, самодостатньою, вміти вчитися в успішних людей, переймати їх досвід, реалізовуватися та досягати вагомих

результатів у професійній діяльності та й, зрештою, у простих життєвих реаліях, зокрема, саме в Україні.

Виступили:

1. Методистка ліцею, яка відмітила, що досвід членів методичної комісії суспільно-гуманітарних дисциплін, класних керівників щодо впровадження у навчально-виховний процес технології розвитку критичного мислення є надзвичайно цінним так, як він дає можливість здобувачам освіти ліцею навчитися самопрезентуватися, адже на сьогоднішній день це не так легко і просто. Іноді випускники мають гарні здібності, практичні навички, а не можуть про себе заявити, себе презентувати належним чином, а це є часто вирішальним моментом їх подальшої професійної дороги. Тому впровадження технології розвитку критичного мислення дасть можливість багатьом здобувачам освіти ліцею результативно вжитись у соціумі і мати гарний професійний успіх. У сучасному світі численних інформаційних технологій важливо вміти зберегти у собі людські моральні цінності.

2. Директор навчального закладу підтримав методистку та зауважив, що, на його думку, впровадження технології розвитку критичного мислення у навчально-виховний процес ліцею є надзвичайно актуальним, цікавим, потрібним, тому педагогам ліцею варто детально вивчити досвід членів методичної комісії суспільно-гуманітарних дисциплін, класних керівників та широко впроваджувати його у своїй діяльності.

Ухвалили: активно впроваджувати у навчально-виховний процес ДНЗ «Лісоводський ПАЛ» інноваційну педагогічну технологію розвитку критичного мислення.

Голова засідання:

Секретар засідання:

5 етап – Засідання педагогічної ради

На засіданні педагогічної ради було обговорено авторську навчальну програму гуртка технічної творчості «Художнє кування», майстра виробничого навчання Стюпкіна Андрія Олександровича, його поурочно-тематичний план гуртка та план заняття.

План заняття № 17

Тема заняття: Самопрезентація через художню творчість в напрямі професійної компетентності, виготовлення підкови-виробу, підкови-оберегу.

Мета заняття:

1. Ознайомити з технологією виготовлення підкови.
2. Розвивати навички художнього кування, сприяти розвитку креативних здібностей гуртківців щодо виготовлення виробів з металу (підкови).
3. Формувати розуміння особистої причетності до історичної долі народу, сімейної історії, прагнення до успішної самореалізації.

Матеріально-технічне забезпечення: горно, гвоздильне, пневмомолот, накувальня, кліщі, молоток, прошивка, металева стрічка 50 x 4мм.

Хід заняття

I. Організаційна частина

1. Перевірка наявності здобувачів освіти на занятті.
2. Перевірка зовнішнього вигляду здобувачів освіти.

II. Вступний інструктаж

1. Повідомлення теми і мети уроку.
2. Інструктаж із охорони праці.
3. Пояснення нового матеріалу.

Евристична бесіда психолога з членами гуртка на тему: самопрезентація через художню творчість в напрямі професійної компетентності.

- Поняття презентації, самопрезентації.
- Творчість, як мобілізація здібностей.
- Професія і творчість – складові успіху.
- Український коваль – гордість української нації.

Майстер-клас керівника гуртка: технологія виготовлення підкови-виробу та підкови-оберегу.

Представлення технологічного процесу виготовлення підкови:

1. Дотримання правил охорони праці.
2. Інструменти для виконання роботи.
3. Матеріал, який використовується.
4. Нагрівання металевої стрічки.
5. Осадка.
6. Протяжка.
7. Посадка і прошивка отворів.
8. Гнуття.
8. Заправка і осадка.
9. Охолодження підкови.
10. Демонстрація виробу.

III. Творча робота з учнями. Обговорення дизайну підкови, як прикраси. Демонстрація художніх елементів прикрас.

IV. Підсумки заняття.

6 етап – Практична конференція «Мислимо критично, діємо креативно»

Проводять члени методичної комісії суспільно-гуманітарних дисциплін, класних керівників.

Присутні: всі педагоги ліцею.

План проведення практичної конференції

- встановлення суттєвих ознак критичного мислення;
- визначення сфери, де критичне мислення стає у пригоді;
- розуміння, коли потрібно застосовувати критичне мислення;
- створення умов для розвитку критичного мислення;
- мистецтво коучингу;
- підвищення власної ефективності та успішності схвалюваних рішень;
- навчання через досвід дослідження та аналізу інформації.

7 етап – Підсумковий монолог лідера учнівського активу «Відеоролик «4 Р лідера учнівського активу для майбутнього роботодавця»»

Звертаюся до свого майбутнього роботодавця!

В одному з американських фільмів є такий епізод: роботодавець, тримаючи у руках пісочний годинник, інтригує хлопця, який шукає роботу: «У тебе є одна хвилинка, щоб довести мені, чому саме тебе я повинен взяти на роботу».

Отже, чому саме мене?

У мене є правило 4 Р:

1 Р – Ресурс.

2 Р – Результат.

3 Р – Радість.

4 Р – Роботодавець.

Спостерігаючи за життям, навчаючись, я сама виробила для себе цю формулу 4 Р.

Мій ресурс – я люблю готувати їсти, вмію це робити оперативно і якісно. Добре знаю українську кухню, частково італійську.

Мій результат на сьогодні – відмінно навчаюся, зайняла 4 місце в обласному конкурсі фахової майстерності серед учнів ЗП(ПТ)О, проходжу виробничу практику в престижному закладі громадського харчування, у ліцеї – я учнівський лідер.

3 Р – Радість. Я – комунікабельна, вмію тримати позитив у будь-якій ситуації. Думаю, це важливо.

4 Р – Роботодавець. Вивчаю досвід успіху кількох київських рестораторів. Зокрема, Сергія Гусовського, Дмитра Борисова, Маргарити Січкара. Я не тільки шукаю роботу, я шукаю роботодавця, того, хто зумів перемогти бідність, хто пройшов складну стежку самореалізації.

Ви – саме той роботодавець, який мені потрібний.

PS Точка зору учнівського лідера

Критичне мислення я пов'язувала з критикою. А критика мені не подобається. Цікаво було усвідомити, що критичне мислення – це підхід, аналіз, порівняння.

Виявилось, що це дослідження, на основі якого можна прийняти найправильніше рішення...

І от люди... які бувають цікаві люди! Можуть навчити навіть більше, ніж книжка. Я познайомилась ближче з Андрієм Олександровичем – і тепер здивована, як це корисно, цікаво і радісно пізнавати людей. Тепер я знаю, що успіх – це те, як ти мислиш....

**Алгоритм впровадження технології розвитку
критичного мислення у ДНЗ «Лісоводський ПАЛ»
через проведення методичного мосту**

